

Чкан Ірина Олександрівна
*к.е.н., доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь, Україна*

СТРАХОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ У СВІТОВИЙ ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

Процеси глобалізації, розширення інтеграційних зв'язків країни, вимагають від національних економік бути конкурентоспроможними та вміти відстояти власні інтереси на світовому рівні. Вплив глобалізації на страховий ринок є неминучим для будь-якої країни, оскільки цей процес пов'язаний із рухом світових грошових потоків.

Страховий ринок світу все інтенсивніше перетворюється у єдину систему, і обвал однієї зі складових елементів тяжко відображається на інших. Тому, ефективність діяльності страхового ринку нашої країни, як частини фінансової системи, напряду залежить і підпорядкований всім змінам, які відбуваються на шляху входження України у світовий економічний простір.

На фінансовому ринку ринок страхових послуг є сектором, на якому акумулюється значна частина грошових ресурсів. Для комплексного огляду стану страхового ринку України, необхідно розглянути основні показники, які його характеризують.

На основі даних таблиці 1 за п'ять останніх років спостерігається поступове зменшення кількості страхових компаній, так у 2015 році у порівнянні з 2012 роком, їх загальна кількість зменшилася на 53 од. (в т.ч. СК «life» зменшення на 13 од., СК «non-life» — 40 од.), а станом на 30.09.2016 їх кількість зменшилась порівняно з 2015 роком на 38 од. (в т.ч. за рахунок зменшення кількості СК «non-life» на 32 од.), і це пояснюється тим, що невеликі страхові компанії не в змозі виконати всі вимоги законодавчих змін, постійне зниження якості їх активів, зростання збитковості, а звідси неспроможність повністю виконувати перед своїми клієнтами всі зобов'язання тощо.

У 2015 році на страховому ринку України частка «non-life» компаній складала 86,4%, а частка «life» компаній — лише 13,5%. Такі данні свідчать про низький рівень розвитку довгострокового страхування життя. Адже, саме за довгостроковими видами страхування страхові компанії мобілізують значну частину фінансових коштів та спрямовують на різні види інвестицій.

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні у 2012–2016 рр. [1]

Показники	Роки					Відхилення 2015 р. від 2012 р., (+, -)
	2012	2013	2014	2015	9 місяців 2016	
Кількість страхових компаній, од.	414	407	382	361	323	-53
в т.ч. СК «life»	62	62	57	49	43	-13
СК «non-life»	352	345	325	312	280	-40

Основним показником, за яким оцінюється діяльність національних страхових ринків виступає обсяг страхових премій. Для повного аналізу страхового ринку розглянемо динаміку основних його показників за 2012–2016 рр. (таблиця 2).

Таблиця 2

Страхова діяльність за 2012–2016 рр., млн грн. [1]

Показники	Роки					Відхилення 2015 р. від 2012 р. (+, -)
	2012	2013	2014	2015	9 місяців 2016	
Валові страхові премії	21 508,2	28 661,9	26 767,3	29 736,0	24 844,2	8 227,8
Валові страхові виплати	5 151,0	4 651,8	5 065,4	8 100,5	6 271,3	2 949,5
Рівень валових виплат, %	23,9	16,2	18,9	27,2	25,2	-
Чисті страхові премії	20 277,5	21 551,4	18 592,8	22 354,9	19 588,4	2 077,4
Чисті страхові виплати	4 970,0	4 566,6	4 893,0	7 602,8	6 046,3	2 632,8
Рівень чистих виплат, %	24,5	21,2	26,3	34,0	30,9	-

Попри поступове зменшення кількості страхових компаній на страховому ринку України за 2012–2015 роки спостерігається нарощування валових та, в тому числі чистих, страхових премій на 8 227,8 млн грн. (чисті страхові премії – на 2 077,4 млн грн.). Такий показник, як рівень виплат, як валових, так і чистих також мав тенденцію до збільшення, що свідчить про дотримання страховими компаніями своїх позицій на ринку.

На страховому ринку будь-якої країни ведучі позиції займають великі інтернаціональні компанії, в тому числі і в Україні. Іноземний капітал дає позитивний приклад практики ведення страхової справи. В останні роки на українському страховому ринку помітно збільшилась частка іноземного страхового капіталу через проникнення іноземних страхових компаній на вітчизняний ринок, злиття та поглинання страховиків, транскордонної торгівлі страховими послугами. Інтерес іноземних інвесторів обумовлюють як загальні тенденції інтеграції, так і привабливий українській ринок у силу його великої місткості та високих темпів зростання. Але присутність іноземного капіталу на страховому ринку України може знизити можливості розвитку страхової справи національними страховиками та надати можливості відтоку капіталу за кордон. Тому інтеграція українського страхового ринку на ринки інших країн потребує входження й національних страхових компаній на страхові ринки окремих країн.

Використання новітніх інформаційних технологій, розвиток мережі Інтернет прискорює процеси інтеграції та дасть змогу активізувати та розширити альтернативні канали збуту страхових продуктів.

В рамках Стратегії розвитку страхового ринку України на 2012–2021 роки, затвердженої Загальними зборами Членів «Українська федерація ubezpieczenia» від 25 травня 2011 року № 9 (зі змінами від 30 березня 2012 року № 12) [2] одним з ключових завдань Стратегії є інтеграція страхового ринку України до світового фінансового простору і на третьому, заключному етапі (2018–2021 роки) планується реалізувати вищезазначене завдання, яке трактується як «повноцінна інтеграція страхового ринку України до світового фінансового ринку». Тому, будемо сподіватись, що страховий ринок України в процесі вливання у світовий фінансовий простір не понесе критичних наслідків, а створить потужну систему, здатну стати достойним конкурентом на світовому страховому ринку.

Отже, страховий ринок України перебуває на етапі кардинальних змін. Реформи, які проводяться в країні сприятимуть поступовій адаптації до вимог європейського та світового ринків.

Література

1. Підсумки діяльності страхових компаній України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.forinsurer.com.ua>.
2. Українська федерація ubezpieczenia / Стратегія розвитку страхового ринку України на 2012–2021 роки, затверджено Загальними зборами Членів «Українська федерація ubezpieczenia» від 25 травня 2011 року № 9 (зі змінами від 30 березня 2012 року № 12).